

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Generalforsamling

den 16. December 1911.

Den ledende Præsident, Kammerherre *Carl Bech*, aabnede Generalforsamlingen med at udtale følgende: Forinden vi gaar over til Dagsordenen, vil jeg tillade mig at give nogle Meddelelser og stille et Forslag udenfor Dagsordenen. D'Hrr. véd, at Landhusholdningsselskabet gennem sit Bestyrelsesraad har søgt at overtale Grev *Wedell* til at vedblive som Præsident, men at han fastholder, at han paa Grund af sin nu noget fremrykkede Alder ikke vil vedblive at være Præsident. Vi har tidligere en Gang formaaet ham til at blive, men denne Gang kunde vi ikke mere, og vi maatte ogsaa indrømme, at naar han saa bestemt havde noget derimod, havde han ogsaa et godt Paaskud i den Alder, han efterhaanden havde naaet.

Jeg vil gerne omtale Grev *Wedells* Virksomhed en lille Smule her. Han har været Præsident i ikke mindre end 17 Aar; han blev nemlig Præsident i Selskabet i 1894, den Gang sammen med Kaptajn *la Cour* og Kammerherre *Castenschiold* — den sidste trak sig tilbage i 1897 — og efter *la Cours* Død derefter sammen med Kammerherre *Sehested* og Hofjægermester *Friis*. Da Hofjægermester *Friis* blev Landbrugsminister i 1900 og af den Grund trak sig tilbage fra Præsidiat, var Grev *Wedell* og Kammerherre *Sehested* en Tid alene Præsidenter i Aaret 1900. Professor *Segelcke* blev indvalgt i December 1900 og var Præsident til sin Død i November 1902. Hofjægermester *Friis* blev indvalgt igen i December 1902, og de tre var saa Præsidenter sammen indtil 1909, da Kammerherre *Sehested* døde. Efter Kammerherre *Sehesteds* Død viste De mig den Ære at vælge mig til Præsident, og Hofjægermester *Friis* trak sig tilbage i December 1910, og ved denne Lejlighed indtraadte Professor *Westermann* i Præsidiat. D'Hrr. vil erindre, at i Fjor udbad

vi os Deres Samtykke til at optage Hofjægermester *Friis* som Æresmedlem. Naar jeg sagde for, at Grev *Wedell* havde været Præsident i 17 Aar, var der det mærkelige Træf, at begge de to Præsidenter, Hofjægermester *Friis* og Grev *Wedell*, har været Medlemmer af Selskabet i ikke mindre end 44 Aar. Det er altsaa en lang Aarrække, de kan vise tilbage til, og hvori de har vist Interesse for Landhusholdningsselskabet og dets Opgaver. Jeg vil nu gerne i Overensstemmelse med Bestyrelsesraadet, som enstemmigt har vedtaget det i Dag, anmode om D'Hrr.s Samtykke til, at vi optager Grev *Wedell* som Æresmedlem. Jeg tror, vi skylder Grev *Wedell* overordentlig megen Tak for hans Virksomhed. Han har altid arbejdet med den største Fordringsløshed og Beskedenhed, han har altid set hen til selve Sagen, og han har aldrig afholdt sig fra at tage noget Arbejde op. Det var ikke sjældent, vi maatte lægge Beslag paa ham ved repræsentative Lejligheder, ved Rejser til Udstillinger i Udlandet, hvor det ikke var hver Mands Sag at løse Opgaven; ogsaa det gjorde han saaledes, at Selskabet kun havde Ære deraf. I det hjemlige Arbejde har han ofte lagt et væsentligt Lod i Vægtskaalen, langt mere, end D'Hrr. maaske tænker. Det var for os alle en Glæde at samarbejde med ham og derved faa Lejlighed til at lægge en lille Sten til den Bygning, vi gerne vil opføre ved Arbejdet i Selskabet. Der er fra vor Side kun Grund til at takke ham og ønske ham alt godt for den Tid, han har tilbage. Han er ganske vist en Mand i en fremrykket Alder, men hans Helbred er Gud ske Lov saa godt, at vi kan haabe, han har ikke faa Aar endnu tilbage; og den Tid vil vi haabe maa være præget af Lykke, Glæde og Tilfredshed for ham. Der vil endnu komme til at hvile meget Arbejde paa ham, og vi kan alle enes om at ønske, at han maa have Lykke og Held med sig dertil. Jeg tror, vi vilde glæde ham ved at mindes ham paa den Maade, jeg gerne vilde have, vi skulde, nemlig ved at gøre ham til Æresmedlem af Selskabet. Jeg udbeder mig altsaa Forsamlingens Samtykke dertil. (Alle rejste sig.) Maa jeg takke meget for den enstemmige Tilslutning, dette Forslag har faaet.

Siden sidste Generalforsamling har Landbruget desværre lidt adskillige Tab. Jeg skal efter sædvanlig Skik nævne de Mænd, som vi føler Trang til at mindes; det er Hofjægermester *H. E. von Beck*, Professor *Maar*, Justitsraad *Friis*, Gaardejer *Sams*, Godsejer *Mansa*, Forsøgsleder *A. J. Hansen* og Veterinærkonsulent *Arup*. Paa meget forskellig Vis har disse Mænd udrettet et fortjenstfuldt Arbejde i vort Landbrug,

i Foreningslivet, paa Undervisningens og Forsøgsvæsenets Omraade, og blandt danske Landmænd havde alle disse Navne en god Klang. Her i Selskabet er der særlig Grund til at mindes det Arbejde, som Professor *Maar* udrettede som Medlem af forskellige Udvalg; vi mindes den Redebonhed, hvormed han paatog sig dette Arbejde, den Dygtighed, han udviste, og den personlige Elskværdighed, der til enhver Tid prægede hele hans Færd. Med Tak mindes vi de mange Gange, *Arup* virkede for det danske Landbrug og bistod Landhusholdnings-selskabet med Raad og Vejledning. Det er paa mange Maader, *Arup* har gjort Nytte i de Aar, der er gaet. Det kunde synes at ligge langt tilbage, men det er ikke saa længe siden, at der i den Virksomhed, han udfoldede, rummedes store Vanskeligheder og Tvivl i vort Forhold til Udlandet. Jeg tror, han løste de Opgaver, der blev paalagt ham, paa bedste Maade. Vi vil bevare Mindet om disse Mænd i vor pietetsfulde Erin-dring.

Jeg skal dertil føje en Omtale af endnu nogle smertelige Tab, vi har haft i den senere Tid. Den ene, jeg maa nævne, er Landbrugsskoleforstander *Niels Pedersen*, som døde den 10. November, og den anden er cand. mag. *Mortensen*, der døde den 3. December i Aar. *Niels Pedersen* var bekendt som Forstander for vor største Mejeriskole her i Landet, den, som vel har sat det mest indgaaende Præg paa Uddannelsen af vore mangfoldige Mejerifolk. Han kom tidligt paa Landbrugsskole og Landbohøjskolen, hvor han tog sin Eksamen; han kom derefter over til Askov, hvor han utvivlsomt var under Paavirkning af *Schrøder*, der har sat sit Stempel paa saa mange af vore dygtige unge Mænd. Efter kort Tids Forløb stiftede han Landbrugsskolen i Ladelund, der voksede sig stor fra en meget lille Begyndelse. Mange vil erindre, hvorledes *Fjord* netop søgte derover med mange af sine Forsøg; der var ingen, som *Fjord* hellere havde til Medhjælper ved disse meget fortjenstfulde Arbejder, som han udførte for Mejeribruget. Denne Skole voksede sig større og større, saa den maatte beundres af alle, der kom derover og saa den. Da *Pedersen* i sine sidste Aar var blevet ikke saa lidt svagere og havde overgivet Ledelsen til en anden, vedblev han dog stadig at holde Foredrag paa Skolen.

Den anden, jeg vil nævne, Magister *Mortensen*, var ikke mindre end 30 Aar yngre. Han var Videnskabsmand, men kom ind som Konsulent i det praktiske Landbrug. Han havde uddannet sig ved efter Artium at tage Skoleembedseksamen. Han var særlig uddannet som Botaniker, kastede sig nu over

den praktiske Botanik, som interesserede Landbruget, og blev Konsulent for de samvirkende Landboforeninger. Det maa i højeste Grad beklages, at denne unge Mand ikke fik Lejlighed til i flere Aar, end det forundtes ham, at udøve sin Virksomhed i det Fag, han helligede sig med mere end almindelig Dygtighed.

Alle de Mænd, jeg her har nævnt, beder jeg Dem bevare i taknemmelig og pietetsfuld Erindring. (Alle rejste sig.)

Den ledende Præsident: Jeg beder derefter Sekretæren meddele Udfaldet af Valgene.

Sekretær *Hertel*: Der er ialt afgivet 139 Stemmesedler. Til Præsident er valgt Kammerherre, Hofjægermester F. Lehns greve *Moltke* med 126 Stemmer. Til Bestyrelsesraadet er som nyt Medlem valgt Hofjægermester *Cederfeldt de Simonsen* med 100 Stemmer. Genvælgte er: Godsinspektør *Tilemann* med 120 Stemmer, Kammerherre *Oxholm* med 122 Stemmer, Greve *L. Reventlow* med 121 Stemmer, Hofjægermester *A. Tesdorpf* med 123 Stemmer og Etatsraad *W. A. Langkilde* med 122 Stemmer. Til Revisor er valgt Godsejer *W. Pontopidan* med 94 Stemmer, og til Medlem af Bestyrelsen for »Fond til Landmænds Uddannelse« er genvælg Professor, Dr. *O. T. Christensen* med 111 Stemmer og valgt Professor *Bøggild* med 89 Stemmer.

Bestyrelsesraadet har i Dag genvælg Jægermester *F. H. Skov* og Hofjægermester *G. E. Grüner* til Medlemmer af Belønningsudvalget, Etatsraad *Valentiner* til Medlem af Bogudvalget og Grosserer *G. Hage*, Sekretær *Hertel* og Regeringskonsulent *R. Schou* til Medlemmer af Bestyrelsen for Korn- og Foderstofkontrollen.

Landboforeningernes Stemmegivning til Valget af Bestyrelsesraadet har givet følgende Resultat: Ringkøbing Amt: Proprietær *Olufsen* (genvælg); Ribe Amt: Klitplantør *Vilh. Pinholt* (nyvælg); Vejle Amt: Gaardejer *J. P. Jensen* (genvælg); Maribo Amt: Inspektør *Rasmussen*, Næsgaard, vælg med 2407 Stemmer mod 1858 Stemmer, der faldt paa Proprietær *O. Rasmussen*, Gaabense Færgegaard; Præstø Amt: Forpagter *Selchau Hansen* (genvælg), og Sorø Amt: Godsejer *A. Bech* (genvælg).

Den ledende Præsident: Efter denne Meddelelse vil jeg gerne i Anledning af det vigtigste af disse Valg, som jo er Valget af den ny Præsident, paa Forsamlingens Vegne rette en hjertelig Velkomsthilsen til Grev *Moltke*. Det stod noget tvivlsomt, da Grev *Wedell* trak sig tilbage, hvorledes vi skulde faa ham erstattet; men det varede ikke længe, inden

vore Ønsker formede sig til et Haab om, at Lensgreve *Moltke* vilde tage imod Valget. Lensgreve *Moltkes* Fortid i det danske Landbrug gjorde dette Ønske vel begrundet. Bregentved har altid hørt til de mest kendte Forsøgssteder, og den Maade, Grev *Moltke* altid har stillet sig paa, har været en saadan, at vi stedse med den hjerteligste Tak har skønnet paa det. Og i mangfoldige Retninger har Grev *Moltke* ydet Landbruget sin værdifulde Bistand. I de sjællandske Landboforeninger har Grev *Moltke* gjort et stort Arbejde i mange Aar, og altid har han vist sin Interesse, altid har han været parat til at tage Del i det Arbejde, man krævede af ham. Med denne overordentlig smukke Fortid for Øje og i Betragtning af hele den Stilling, Grev *Moltke* indtager endnu, kunde vi ikke ønske noget bedre Valg. Jeg tror, vi kan lykønske Selskabet til dette Valg. Idet vi ønsker Grev *Moltke* velkommen i vor Kreds, vil jeg takke Dem, fordi De ikke sagde Nej, da vi henvendte os til Dem, og udtale det Ønske, at De ikke alene her maa finde Glæde ved Deres Virksomhed, men at De ogsaa paa mangfoldige Maader udenfor Selskabet, i de talrige Forhold, De ellers er stillet i, maa have Glæde og Velsignelse af Deres Arbejde. Men vi tænker her mest paa os selv. Vi tror, at det gamle Selskab endnu har store Opgaver at løse, og vi vil sikkert komme til at lægge Beslag paa Dem. Vi vil ønske, at De altid maa finde nogen Glæde derved og ikke fortryde, at De har sagt Ja. Vi takker Dem meget, fordi De tog imod Valget.

Lensgreve *Moltke*: Maa jeg bringe Kammerherren min Tak for det hjertelige og smukke Velkommen og den venlige Tilslutning, det har faaet. Jeg sætter overmaade megen Pris derpaa. Jeg bringer tillige min bedste Tak for den Ære og Tillid, man har vist mig ved at vælge mig til Præsident; jeg er meget taknemmelig og glad derfor. Det er ikke uden Betænkelighed, jeg har modtaget dette for mig saa ærefulde Hverv, idet jeg er Formand for de samvirkende sjællandske Landboforeninger og ikke rigtig véd, hvorledes disse to Stillingen kan forenes. Jeg indser imidlertid, at det har sin Betydning, at der er et Bindeled mellem Fællesforeningen og Landhusholdningsselskabet, det vil sige, naar dette Bindeled virker paa rette Maade, og jeg vil haabe og ønske, at jeg vil kunne udføre den Gerning, jeg har paataget mig paa bedste Maade. I hvert Fald skal jeg gøre mit bedste for at udfylde min Stilling. Jeg takker mange Gange for Valget.

Sekretæren oplæste derefter Navnene paa de i Aarets Løb indmeldte, ialt 28, som alle var optagne som Medlemmer. Medlemsantallet stiller sig derefter saaledes:

Ved Generalforsamlingen forrige Aar havde Selskabet	782	Medlemmer.
Optagne i Aarets Løb er	28	—
		810 Medlemmer.
Afgaaede ved Døden er 14, udmeldte 23	ialt 37	—
Selskabet har altsaa den ¹⁰ / ₁₂ 1911	773	Medlemmer.

Det reviderede Regnskab for Regnskabsaaret 1. April 1910 til 31. Marts 1911 fremlagdes med tilhørende Bilag til Medlemmernes Gennemsyn. Revisorerne havde fundet Regnskabet fuldstændig i Orden, og i Bestyrelsesraadets Møde forud for Generalforsamlingen var der givet Regnskabsføreren **D e c h a r g e**.

Beretninger.

Om Selskabets almindelige Virksomhed afgaves følgende Beretning af Sekretær *Hertel*: Selskabets Medlemmer har i Aar kun modtaget de sædvanlige Tidsskrifter og Beretninger: »Tidsskrift for Landøkonomi«, »Tidsskrift for Landbrugets Planteavl«, »Landøkonomisk Aarbog«, Konsulentberetningen og Aarsberetningen; derimod har de ikke modtaget noget nyt Skrift. Vi beklager, at vi ikke har naaet det; vi har ikke mindre end 9 à 10 under Udarbejdelse eller Forberedelse; men Forhold, som Selskabet har staaet magtesløst overfor, har medført, at der ikke er kommet noget nyt Skrift til Medlemmerne i 1911. Imidlertid har vi paa Trapperne 6. og sidste Bind af »Landbrugets Udvikling fra 1835«, udarbejdet af Forstander *Tuxen*. Ligeledes haaber vi i en nær Fremtid at kunne udsende et lille Landbrugsskrift om Gedeavl, som udarbejdes af Dyrslæge *Pyndt* i Viborg. Vi har endvidere anmodet Hr. *Pyndt* om til Almanaken for 1913 at skrive en lille Afhandling om Gedehold og Gede-mælkenes Betydning for Smaabørns Ernæring. Endelig vil i en nær Fremtid udkomme et Skrift angaaende Opførelsen af billige Ladebygninger. I Marts 1910 udsatte Landhusholdningsselskabet for Midler af den Raben-Levetzauske Fond en Præmie af 500 Kr. for den bedste Besvarelse af denne Opgave; der indkom 9 Besvarelser, og Præmien er tilkendt Tømremester *Brüel* i Haslev. Hans Arbejde er sat i Gang. — I det forløbne Aar er der ialt uddelt til Medlemmer, Bogsamlinger, forskellige Institutioner og andre ca. 6000 Bind.

Under Selskabet tjener for Tiden 43 Landvæsen-slærlinge paa større Gaarde, 1 Lærling paa mindre Gaarde og 5 Foderlærlinge — ialt 49. Selskabet har i Aar givet 6 vel udtjente Lærlinge Understøttelser til at gennemgaa et Kursus paa en Landboskole.

Saa har Selskabet i Aar som sædvanlig uddelt en Del Understøttelser, dels ved Hjælp fra Julius Skrikes Stiftelse, dels af egne Midler. Statens Planteavlsvudvalg har faaet 600 Kr. til Undersøgelse vedrørende Ordning og Dyrkningsforsøg med Landbrugsplanter og 500 Kr. til fortsatte Arbejder vedrørende Udgivelsen af en botanisk Beskrivelse af Landbrugsplanter. Dansk Andels Æg-Eksport har faaet 500 Kr. til Fortsættelse af Konkurrencen mellem hele, velledede og lønnende Høsehold og Foreningen »De danske Atlanterhavsøer« 300 Kr. til Fremme af Planteavlens paa Island. Landbrugshøjskolen for Døvstumme har faaet 300 Kr. Til Kursus i Maskinbrug for Landmænd er givet 300 Kr. og til »Hedebruget« 500 Kr.; *la commission internationale d'agriculture* har som sædvanligt faaet 100 Francs. Af personlige Understøttelser er uddelt: Til Fru mag. scient. *Rostrup* 500 Kr. til entomologiske Studier angaaende Bekæmpelsen af Landbrugets Skadedyr; til Statskonsulent *Mørkeberg* 200 Kr. til Familiestambogsføring; til Islænderen *Sigvaldson* 100 Kr. til et Studieophold paa Landbohøjskolen og til Redaktør *Oehlerich* 200 Kr. for hans tidligere Virksomhed paa Frøavlens Omraade.

Af Hædersbelønninger for Landboflid er der uddelt følgende: Det store Sølvbæger er tilkendt Gaardejer *Laust Kristensen* af Nyborghus i Fruering Sogn, Ringkøbing Amt, og Gaardejer *Jens Peter Kristensen* af Søby Mark i Rind Sogn, Ringkøbing Amt. Det almindelige Sølvbæger er tildelt Husmand *Jens Peter Andersen Skov* af Lundby i Brarup Sogn, Maribo Amt, og Husmand *Jørgen Olsen* af Oustrup, Eskildstrup Sogn, Maribo Amt.

Hædersdiplomet er tildelt Gaardejer *Lars Nielsen* af Lille Gedhus, Grove Sogn, Ringkøbing Amt, Husmand *Mads Fuglede Jensen* af Hvedde i Assing Sogn, Ringkøbing Amt, og Gaardejer *Niels Blæsbjerg Jensen* af Meedgaard i Vind Sogn, Ringkøbing Amt.

I Aar har Landhusholdningsselskabet endvidere paabegyndt en ny Foranstaltning: Uddeling af Medailler for dygtigt Landarbejde i Forbindelse med lang og tro Tjeneste. Jeg skal ikke nu komme nærmere ind paa den Sag, da den vil komme for senere paa Dagsordenen.

Landhusholdningsselskabet nedsatte, som det vil erindres, i 1910 3 nye Udvalg. Af disse har det ene, nemlig Udvalget angaaende en Forbedring af Noteringsforholdene paa Københavns Kvægtorv, der var valgt af de samvirkende Landboforeninger i Sjællands Stift og Landhusholdningsselskabet i Forening, afsluttet sin Virksomhed. Det er lykkedes at faa Noteringsudvalget sammensat paa en mere betryggende Maade end hidtil. Da saavel Købere som Sælgere nu har faaet Stemme i Noteringsudvalget, og dette desuden arbejder sammen med Kvægtorvsbestyrelsen, tør man gøre Regning paa en mere paalidelig og ensartet Notering end tidligere.

De to andre Udvalg, Udvalget angaaende Tuberkulosens Bekæmpelse og Regnskabsudvalget, har endnu ikke afsluttet deres Arbejde. Af det sidste Udvalg er Hr. Forstander *Tuxen*, i Følge eget Ønske, udtraadt. Det er ret store og vigtige Opgaver, disse Udvalg har beskæftiget sig med, men der kan ikke her gives nærmere Oplysning om Arbejdets Gang. Jeg antager, at Tuberkuloseudvalget vil kunne slutte sit Arbejde med et Par Møder i Vinterens Løb. Saa har Landhusholdningsselskabet endvidere i Aar nedsat 2 nye Udvalg: Udvalget angaaende Oprettelsen af et landøkonomisk Rejsebureau og et Udvalg til at overveje, hvad der kan gøres for at fremme Udbredelsen af god Landbrugslitteratur. Der vil senere paa Dagsordenen blive givet Meddelelse derom, saa jeg skal ikke for Øjeblikket komme nærmere ind herpaa.

Der er en Sag, Landhusholdningsselskabet i en Aarrække har haft med at gøre, men som det i Aar har røgtet for sidste Gang — i alt Fald under dens hidtidige Form —, nemlig det aarlige Konsulentmøde. Paa Forslag til Finanslov for 1912—13 er nemlig Bevillingen til Konsulentmøderne strøget. Det første almindelige Konsulentmøde afholdtes i 1892; i 1893 afholdtes der alene et Møde af Statskonsulenterne, men fra og med 1894 atter et aarligt, almindeligt Konsulentmøde. I 1904 deltes Konsulentmødet i to Afdelinger: Sektionsmøder, der afholdtes den første Dag, og et almindeligt Møde den anden Dag. Ialt er der afholdt 22 Konsulentmøder.

Af Selskabets almindelige Virksomhed skal jeg endnu kun berøre, at dets permanente Udvalg har røgtet deres Gerning som i tidligere Aar, at Selskabet som sædvanligt har afgivet en stor Mængde Besvarelser til Ministeriet, andre Institutioner og Private, saaledes bl. a. til Siams Landbrugsministerium om

Selskabets egen Organisation og Virksomhed og til det kanadiske Landbrugsministerium om Landboforeningsvæsenet her i Landet.

»Fond til Landmænds Uddannelse«.

Beretning om Fondens Virksomhed i det 42. Forretningsaar, 1911, aflagdes af Kasserer, Landbrugskandidat *H. C. Larsen*: Angaaende de ledige Stipendier indkom der 18 Ansøgninger, som alle gik ud paa, at vedkommende var uformuende og ønskede Understøttelse til Studium ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole for derefter at søge Ansættelse som Lærer ved en Landbrugsskole, som Konsulent eller i lignende Virksomhed.

Der blev tilstaaet 4 Ansøgere Understøttelse paa 15 Kr. maanedlig i 8 Maaneder, nemlig: for 2. Gang til *H. J. Hansen* og *A. M. Sørensen*, for 1. Gang til *D. Brochsgaard* og *S. Sørensen*. 2 Ansøgere fik 15 Kr. maanedlig i 12 Maaneder, nemlig for 1. Gang: *J. K. Brogaard* og *H. C. Berggren*.

Understøttelserne vil tilsammen udgøre 840 Kr., og da der kun var 825 Kr. 58 Øre til Raadighed, vil der altsaa blive et Underskud af 14 Kr. 42 Øre at overføre til næste Aars Regnskab.

Beretning om Mejerikonsulentvirksomheden.

Mejerikonsulent *G. Ellbrecht* havde udarbejdet en trykt Beretning, der var omdelt og ikke gav Anledning til nogen Bemærkning.

Beretning om Prøver med Landbrugsredskaber og -Maskiner.

Statskonsulent *Birk*, som ved Sygdom var forhindret fra at være til Stede, havde udarbejdet en trykt Beretning, som var omdelt, og som ikke gav Anledning til Omtale.

Meddelelser ved Landbrugsministeriets Konsulent i Agrikulturkemi.

Professor, Dr. phil. *K. Rørdam*: Antallet af behandlede Sager og Spørgsmaal, som jeg er kommen i Berøring med i det forløbne Aar, har været meget betydeligt, og som et Tidens Tegn kan det anføres, at et ikke ringe Antal Forespørgsler har drejet sig om de bedste Maader at udføre ke-

miske Analyser paa af snart det ene, snart det andet Stof eller Stofgruppe af landøkonomisk Betydning. Det er glædeligt at se, at Betydningen af kemisk Analyse efterhaanden synes at gaa op for flere og flere af Producenterne og Forbrugerne af Stoffer af landøkonomisk Art, men endnu kan det, hvad der jo ikke er til at undre sig over, af og til for enkelte, der ikke er kemisk uddannede, knibe med rigtigt at forstaa, i hvilke Tilfælde en kemisk Analyse af et eller andet Stof med Fordel lader sig udføre, og hvor den ikke vilde være til nogen Nytte. Ligeledes er Tolkningen af Analyseresultaterne heller ikke altid let for dem, der ikke er helt hjemme i Kemiens Grundbegreber, men der er utvivlsomt, takket være Landbrugsskolerne, baade med Hensyn til Forstaaelse af, i hvilke Tilfælde en Analyse vil gøre Nytte, og i Forstaaelsen af Analyseresultaterne megen Fremgang at spore.

Nu er det dog saaledes, at skønt man ikke skal undervurdere Betydningen af kemisk Analyse af landøkonomiske Produkter eller af Stoffer, der anvendes i Jordbrugets Tjeneste, saa er der mange Stoffer, som det vilde være ørkesløst, ja, man kan gerne sige vildledende, at foretage kemisk Analyse af, hvad enten dette beror paa Vanskeligheden ved at fremskaffe en ordentlig Middelprøve til Analyse eller paa Stoffets lette Foranderlighed, saa at Sammensætningen bliver en hel anden i kvantitativ Henseende i det Tidsrum, der hengaar, fra Middelprøven er udtaget og analyseret, og til Stoffet kommer Køberen eller Forbrugeren i Hænde og af ham anvendes i det givne Øjemed. Senere hen skal jeg komme ind paa bestemte Eksempler, der kan oplyse disse Forhold.

Med Benyttelse af de samme Inddelingsprinciper som i tidligere Beretninger skal jeg i korte Træk søge at fremdrage noget af, hvad der er passeret paa det agrikulturkemiske Omraade i det forløbne Aar.

I. Smør og andre Mælkeprodukter samt Margarine og andre Fedtstoffer.

Aarets vigtigste Begivenhed paa disse Omraader maa vist siges at være, at under 12. April 1911 blev Lov Nr. 129 om Handel med Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m. underskrevet af Kongen, saaledes at den er traadt i Virksomhed og har afløst tidligere Lovgivning paa dette Omraade den 10. December d. A. Den er suppleret ved en kgl. Anordning Nr. 312 af 17. November d. A. angaaende »Mærkning af

Smør, der tilvirkes her i Landet af pasteuriseret Fløde eller Mælk, og hvis Vandindhold ikke overstiger 16 pCt.«. Yderligere har Landbrugsministeriet under 18. November d. A. udstedt en Bekendtgørelse angaaende »Mærkning af Smør og fremmede Landbrugsprodukter m. m.«.

Den vigtigste Bestemmelse heri maa vistnok siges at være Lovens § 2, der lyder:

Tilvirkning, Forhandling, Indførsel, Transitring. Det er forbudt at tilvirke, falbyde eller forhandle dansk Smør, der er farvet med Anilinfarver.

Smør, der er bestemt til Salg, maa ikke indeholde andre Konserveringsstoffer end Kogsalt og ikke over 20 pCt. Vand. Det er forbudt at indføre, falbyde, forhandle eller transitere Smør, der indeholder andre Konserveringsstoffer end Kogsalt, samt Smør, der indeholder over 20 pCt. Vand. Smør, der er bestemt til Salg og som indeholder over 16 pCt., men ikke over 20 pCt. Vand, skal være mærket med Betegnelsen »Vandsmør«

Desuden findes vigtige Bestemmelser om Mærkning af Smør, hvad jeg dog ikke her skal komme ind paa, da dette ikke er et agrikulturkemisk Spørgsmaal. I kemisk Henseende frembyder Vandbestemmelse i Smør og lignende Fedtstoffer ingen særlige Vanskeligheder, og man har i Forsøgslaboratoriets 62. Beretning en Gennemarbejdelse af dette Spørgsmaal og en let udførlig Anvisning til at udføre Vandbestemmelse i Smør med et særlig dertil konstrueret Apparat, saaledes at enhver, der vil anvende lidt Omhu derpaa, kan udføre disse Bestemmelser med tilstrækkelig Nøjagtighed, selv om han ikke er uddannet som Kemiker. Fra forskellige Sider blev der rejst Spørgsmaal om Vandbestemmelse i Svinefedt. Her er jo den store Forskel, at medens Smør indeholder normalt op til 16 pCt. Vand og i visse Tilfælde derover, indeholder Svinefedt i Reglen ikke $\frac{1}{3}$ pCt. Vand. Ogsaa her har man en Gennemarbejdelse af Spørgsmaalet fra Forsøgslaboratoriet (Januar 1911) at henviser Forespørgerne til, nemlig den 73. Beretning A. »Forsøg over Vandindholdet i Svinefedt fra Svinestagterierne«.

Med Hensyn til kemisk Analyse af Mælk og Mælkeprodukter har jeg i sidste Aars Beretning omtalt, at et af Landbrugsministeriet nedsat Udvalg havde udarbejdet et Forslag til »Arbejdsmetoder« for kemiske Undersøgelser af denne Art Stoffer. I Løbet af Efteraaret er dette Forslag efter at være godkendt af Landbrugsministeriet blevet trykt paa dette Ministeriums Foranstaltning

og bliver nu uddelt i omtrent 2000 Eksemplarer til alle i disse Forhold interesserede Parter. Arbejdsmetoderne omfatter følgende Emner:

A. Prøvetagning:

- I. Prøvetagning af Mælk.
- II. — af Smør.
- III. — af Ost.

B. Kemisk Analyse:

- I. Mælk.
- II. Smør.
- III. Ost.
- IV. Undersøgelse for Konserveringsstoffer.

Hvad de anførte Metoder i det enkelte angaar, maa henvises til de udarbejdede Anvisninger. Om dem alle gælder, at det er gennem lang Erfaring hos Udvalgets Medlemmer gennemprøvede og udvalgte Metoder, der bringes frem. Der er ikke noget nyt, som den ene eller den anden har fundet paa og uprøvet lader gaa ud til det store Publikum, noget, man desværre har set alt for meget af i de senere Aar herhjemme ved visse Undersøgelser af landøkonomisk Art.

Nu foreligger der altsaa ved Landbrugsministeriets Foranstaltning tilgængelig for alle deri interesserede udførlige kemiske Anvisninger til Undersøgelse af Mælk og Mælkeriprodukter og til Undersøgelse af Gødningsstoffer og Foderstoffer, saa at der ikke længere kan herske Tvivl om, hvilke Metoder der bør anvendes, og saafremt Prøverne udtages paa rette Maade, noget, der ikke altid har været Tilfældet, bør der ved Analyse af de nævnte Stoffer ikke fremkomme nogen større Forskel i Analyseresultaterne, hvad enten Analysen foretages i det ene eller det andet Laboratorium.

Af andre Arbejder vedrørende Smør og nærmest af sammenstillende Art bør nævnes Laboratorieforstander *G. Jørgensens* »Om Smørfedtets Sammensætning i Smørprøver af dansk og russisk-sibirisk Oprindelse«, et Arbejde, der er publiceret i dette Selskabs Tidsskrift, og samme Forfatters »Les beurres exportés du Danemark« i »Annales des falsifications« for Oktober 1911. Herved er fremskaffet meget værdifulde Sammenstillinger af og Oplysninger om »Refraktions-tallet« og »Tallet for flygtige Syrer« i Smør af nævnte Oprindelser.

Under dette Afsnit om Smør og andre Mælkeriprodukter

m. m. kan ogsaa anføres, at Landbrugsministeriet paa dertil given Anledning i Juli Maaned d. A. har givet en Resolution for, at Kasein, fremstillet til teknisk Brug, ikke kommer ind under Lovens Bestemmelser om Margarine, Ost osv., saa at der altsaa ikke til teknisk Kasein skal til-sættes Sesamolie som Røbestof. Betingelsen for Fritagelse er dog, at der paa Steder, hvor der fabrikeres Kasein til teknisk Brug, træffes betryggende Foranstaltninger, der forhindrer, at den teknisk fremstillede Kasein benyttes til Ost..

II. Foderstoffer.

Fra private Forbrugere og senere fra et større Firma, der handler med Foderstoffer, modtog jeg Prøver af saakaldte Sesamklid. De burde dog nærmest kaldes Afpudsning eller Afspidsning og var i høj Grad urene. De indeholdt saaledes over 30 pCt. Askebestanddele, hvoraf det meste var kalkholdigt Kwartssand. Derimod indeholdt de kun 3 pCt. Fedt og 0.5 pCt. Æggehvidekvælstof og maa altsaa betegnes som værende af meget ringe Værdi som Kvægfoder. Efter at være oplyst om »Kliddene«s Beskaffenhed erklærede Firmaet sig meget beredvilligt parat til ikke mere at udbyde Stoffet i Fodringsøjemed. Fra samme Firma fik jeg noget senere Prøve af Jordnødklid, som virkelig fortjente denne Betegnelse, for saa vidt som det udelukkende bestod af de afskrællede brune Hinder af Jordnødder og lidt af det yderste af Kærnen. De indeholdt kun 4.79 pCt. Askebestanddele, 12.87 pCt. Fedt og ca. 14 pCt. Æggehvidestof. Bortset fra, at Fedtet i de indsendte Prøver var temmelig harskt, maa dette Stof i frisk Tilstand utvivlsomt siges at være et brugeligt Foderstof.

Der foreligger fra Juni d. A. fra Ministeriet for Handel og Søfart en Resolution i et temmelig indviklet Spørgsmaal vedrørende Indførsel af Foderstoffer. Gennem det kgl. danske Landhusholdningsselskab fik jeg ogsaa Lejlighed til at udtale mig om Sagen efter at være bleven gjort bekendt med Sagens Akter. Som saa mange af den Art Spørgsmaal ser ogsaa det foreliggende ved første Øjekast ud til at være af ren juridisk Art, men viser sig ved nærmere Betragtning i Virkeligheden at have stor Betydning med Hensyn til effektiv Kontrol med saavel Foderstoffers som Kunstgødningers Beskaffenhed.

I Lov om Handel med Gødnings- og Foderstoffer af 26. Marts 1898 lyder § 10:

»Ved Indførsel fra Udlandet af de i denne Lov omhandlede Varesorter skulle de i §§ 1 og 2 ommeldte trykte Blanketter benyttes, for saa vidt Varerne sendes til andre end Handlende eller Fabrikanter. Toldvæsenet paaser, at fra Udlandet ankommende Varer, der ikke er ledsagede af saadanne Blanketter i behørig udfyldt Stand, ikke udleveres, medmindre Modtageren for Toldvæsenet godtgør, at han er Handlende eller Fabrikant«.

Spørgsmaalet var, hvorvidt ovennævnte § 10 skal forstaaes saaledes, at Modtagere, der ikke er Handlende eller Fabrikanter — altsaa private Købere — kan fra Udlandet indføre paagældende Varer (Gødnings- eller Foderstoffer, der har undergaaet industriel Behandling), uden at Varerne er ledsagede med de i Lovens §§ 1—2 paabudte Garantibeviser, naar det for Toldvæsenet godtgøres, at Varerne er købte af (d. v. s. igennem) et indenlandsk Handelsfirma. Nævnte Lovs § 1 paabyder, at ved Handel paa Levering af industrielt behandlede Handelsgødninger i Partier paa 100 kg og derover af én Sort skal Sælgeren i ethvert Dokument angaaende Handelens Indgaelse, som forelægges Køberen til Underskrift, give denne visse nærmere i Loven og Ministeriets Bekendtgørelser specificerede Oplysninger, og i samme Lovs § 2 foreskrives om trent det samme for Handel med industrielt behandlede Foderstoffer. De Oplysninger, som Sælgeren i Følge Loven og Bekendtgørelserne skal give Køberen, er af en saadan Art, at man altid ved kvantitativ kemisk Analyse kan erfare, hvorvidt Sælgeren har overholdt, hvad han har lovet Køberen ved Salgets Indgaelse med Hensyn til Varernes Beskaffenhed. Man maa erindre, at de fleste af disse Stoffer er af en saadan Art, at man i Reglen ikke ved et rent Lægmandsskøn kan erfare, hvorvidt Stoffet er kontraktmæssigt eller ikke, saaledes som man dog i Almindelighed er i Stand til med større eller mindre Sikkerhed ved Handel med Kreaturer, Korn, Tømmer, Brædder og lignende.

Ministeriet for Handel og Søfart gav i den paagældende Sag Resolution for, at Varer af den i Loven omhandlede Art ikke kan indføres her i Landet til private Købere, uden at Varerne er ledsagede af de lovformelige Garantibeviser, som med enkelte i Loven nævnte Undtagelser ellers altid skal ledsage saadanne Vareposter, naar de fra indenlandsk Sælger overgives indenlandsk Køber. Spørgsmaalet har ret stor Betydning, da det fra landøkonomisk Side vilde være meget betænkeligt, om man tillod ganske ukontrolleret Indførsel af Gødnings- og Foderstoffer fra Udlandet til private Forbrugere,

der ikke kan kontrollere Varernes Beskaffenhed selv og ikke kan faa dem kontrollerede ved Analyse, naar der ved Indførselen intet bliver opgivet om den givne Vareposts kemiske Sammensætning. Der haves fra tidligere Tid ikke faa Eksempler paa, at der fra vort sydlige Udland her i Landet til private Forbrugere gennem mindre samvittighedsfulde Forhandlere søgtes afsat f. Eks. Kalisalte af en saa slet Beskaffenhed, at paagældende Kaliværker aldrig vilde have ovovet at udbyde saadanne Varer i Hjemlandet. Forhandlerne søgte at krybe bort fra deres Forpligtelser med Hensyn til at garantere Varernes Beskaffenhed ved at lade Forbrugerne aftage Varerne direkte fra Udlandet. Nu kan dette ikke længere ske, uden at Køberne faar de samme Oplysninger, som skal gives ved Handeler i selve Landet. Toldvæsenet vil vaage herover.

III. Gødningsstoffer.

Gennem det danske Udenrigsministerium fremkom udførlig Beskrivelse af den i England benyttede *Dickson'ske* Metode til at fremstille et kvælstofholdigt i Vand opløseligt Fosfat og tillige Beretning om Gødningsforsøg med dette Stof. Skønt Sagen ikke kan tillægges stor Betydning, skal jeg dog berøre den, da den gennem Landbrugspressen er kommen frem til Offentlighedens Kundskab, og jeg har haft Lejlighed til ved det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Foranstaltning nærmere at undersøge de originale Beretninger.

For i landøkonomisk Øjemed at opløseliggøre Fosforsyren i Raafosfat, Benmel, Fosforguano og lignende fosforholdige Naturprodukter har man til forskellige Tider fra den første Halvdel af forrige Aarhundrede benyttet forskellige Fremgangsmaader. Nu til Dags anvendes næsten udelukkende en Behandling med Svovlsyre, hvorved der af Raafosfat opstaar »Superfosfat«, der er en Blanding af opløselig fosforsur Kalk og svovlsur Kalk. Den i de engelske Aktstykker omhandlede ny »*Dickson'ske* Metode« adskiller sig i Principet ikke væsentlig fra, hvad der tidligere er kendt, men kan vel i Udførelsen siges at rumme noget nyt. Den gaar ud paa at blande pulveriseret Raafosfat med surt Mælkeaffald og derved dels opløseliggøre Raafosfatets Fosforsyre, dels som mere underordnet Virkning gennem Mælkeresternes kvælstofholdige Stoffer tilføre det dannede Produkt noget Kvælstof i bunden Form. At et saaledes frembragt Produkt meget vel lader sig anvende som Gødning og paa Forhaand kan siges at have en betydelig Gødningsværdi, er klart, men en anden Sag er det,

om en Fabrikation af denne Art vil være lønnende i Danmark.

I den Henseende maa man stille sig meget tvivlende, som Forholdene for Tiden er. Jeg havde det almindelige Indtryk, at der ved de danske Mælkerier gennemgaaende bliver saa godt som intet Mælkeaffald tilovers, som man ikke har rentabel Anvendelse for, og som derfor kunde tænkes at faa økonomisk Anvendelse ved en saadan Fosforsyregødningfabrikation. »Spildemælken«, som her nærmest kunde faa Anvendelse, er i flere mig bekendte Tilfælde et endog særdeles søgt Fodermiddel til Svin og andre Husdyr, navnlig hos Jordbrugere, der holder en i Forhold til deres Kohold stor Besætning af saadanne Husdyr og derfor ikke faar Skummetmælk nok tilbage fra Mælkeriet. Ved Samtale med min Kollega Professor *Bøggild* blev dette Indtryks almindelige Rigtighed formentlig bekræftet. Allerede herved umuliggøres Sagen, da det er klart, at det altid er mere rentabelt at kunne benytte et Stof til Føde for Husdyrene og lade deres Ekskrementer tjene til Gødning end direkte at benytte Stoffet til Gødning.

Det andet Stof, der skulde benyttes ved den nævnte Metode, er pulveriseret Raafosfat. Det er, som man vil vide, en Vare, der slet ikke produceres her i Landet, og som Mælkerierne, der vilde tage en saadan Fabrikation op, var henvist til enten at købe i dyre Domme i formalet Tilstand hos et eller andet Gødningsfirma, eller som Mælkerierne selv maatte købe i raa Tilstand i Udlandet og formale eller lade formale her i Landet, hvad der vilde kræve et ikke ubetydeligt industrielt Anlæg med Stenknusemaskiner, Kværne, Sigter osv.

Produktet, der blev vundet ved en saadan Fabrikation, kan næppe have større Gødningsværdi end Superfosfatet, som kunde fremstilles af samme Mængde Raafosfat + den kvælstofholdige Gødning, der vindes ved Opfodring af Mælkeri-
affaldet. Hele Fabrikationens Økonomi afhænger altsaa for Danmarks Vedkommende af, hvorvidt de eksisterende Gødningsfabriker har sat Prisen paa Superfosfat saa højt op, at det for Landbruget ved Mælkeriernes Hjælp kunde lønne sig at frembringe et Konkurrenceprodukt ved at benytte Spildemælk til Gødning fremfor som hidtil først til Foder og bagefter benytte den herved faldende Gødning, men dette kan man som nævnt næppe antage finder Sted.

Skønt altsaa den Dickson'ske Metode næppe for Tiden vil kunne faa Anvendelse i Danmark, er den dog maaske nok værd at have *in mente*, hvis der skulde opstaa Tilfælde, som gjorde det vanskeligt at blive af med Mælkeri-
affald til Foder.

En betydelig Mængde Sager, deriblandt adskillige Rets-sager, hvori der er forlangt Erklæring af mig, har drejet sig om Gødningsskalk. Forbruget af dette Stof har, som man vil vide, i de seneste Aar været meget stort her i Danmark, og der har været en meget livlig Handel hermed, hvad der har givet Anledning til, at en Mængde forskellige, som mente, at her var Udsigt til Gevinst, har kastet sig over Kalkhandel og Kalkproduktion og ofte sejler Gødningsslovens for Forbrugerne betryggende Bestemmelser saa nær, at der sker Kollisioner, som ender i Kriminalretten. Jeg maa derfor dvæle lidt ved Spørgsmaalet Gødningsskalk. Som Gødningsskalk benyttes her i Landet fortrinsvis naturlige Kalksten fra den danske Kridtformations Lag, saasom Skrivekridt, Blegekridt, Faksekalk m. m. Disse Stenarter, der træder frem nær til Overfladen forskellige Steder her i Landet, brydes, findeles, eventuelt slemmes og tørres mere eller mindre fuldkommen. Derefter kommer Massen i Handelen som Gødningsskalk og er meget vel skikket til det Øjemed, om end der vistnok er nogen Forskellighed paa den Hurtighed, hvormed Gødningsskalk dekomponeres i Jordbunden, eftersom den stammer fra det ene eller det andet af de nævnte Raaemner. Foruden nogle Urenheder, Flint, Sand, Ler m. m., som i Reglen ikke er over 10 pCt. og ofte meget mindre, indeholder Varen kun Kalk, til Stede som kulsur Kalk CaCO_3 , idet man i Praksis ser bort fra den ringe (omkring 1 pCt.) altid tilstedeværende Mængde af kulsur Magnesia. En saadan Vare kan let fremskaffes med en fuldkommen ensartet Sammensætning, da Naturproduktet, hvoraf den laves, er ganske ensartet sammensat, og Varen kan under Tag opbevares lige saa længe, det skal være, uden i mindste Maade at forandre Sammensætning. Sælgeren er altsaa i Stand til at garantere Køberen, at der i den leverede Vare i Leveringsøjeblikket findes et vist forud opgivet Indhold af Calciumilte (Kalk), til Stede som kulsur Kalk.

Paa Grund af den stærke Efterspørgsel er der her til Landet, navnlig til Øerne, i de senere Aar indført store Mængder af Gødningsskalk fra Udlandet. En Del af denne Gødningsskalk, som stammer fra den svenske Kridtformation, er i alle Henseender overensstemmende med Gødningsskalen, der stammer fra den danske Kridtformation. Men en Del af den udenlandske Kalk stammer dels fra andre ældre Lag og har en væsentlig anderledes Sammensætning. Den kan saaledes indeholde betydelige Mængder af Calciumilte, til Stede som kulsur Kalk, i visse Tilfælde ogsaa som svovlsur Kalk. Disse

Forbindelser er i de fleste Tilfælde værdiløse i de Øjemed, hvori Gødningkalk her i Landet bruges, og i hvert Fald er de ikke det, man kontraherer om, naar man køber Gødningkalk. Med Henblik derpaa blev Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 27. Maj 1908 »angaaende nogle i Henhold til § 3 i Lov Nr. 64 foretagne Ændringer i Garantibestemmelserne i Lovens §§ 1—2« affattet. Herved blev det fastslaaet, at den Mængde Kalk, der blev opgravet, i en Analyse af Gødningkalk skal være den Mængde, der er til Stede som kulsur Kalk. Herved fik man stoppet den Trafik, der dreves med at sælge som Gødningkalk Kalksorter med et Kalkindhold, hvoraf kun en ringe Del var til Stede som kulsur Kalk.

Ved Siden af det almindelige store Forbrug af Gødningkalk, der solgtes med Garanti for et vist Indhold af Kalk, til Stede som kulsur Kalk, har der til ganske specielle Øjemed (Opdyrkning af raa Højmose, meget sure Hedejorder m. m.) af og til været benyttet brændt Kalk. Man mener, at dette Stof virker hurtigere og stærkere end den kulsure Kalk, og det er vel nok rimeligt, men om man i Virkeligheden har Fordel af at benytte brændt Kalk til Gødning fremfor den tilsvarende Mængde kulsure Kalk, synes Erfaringer fra Udlandet og til en vis Grad ogsaa her fra Danmark at gøre meget tvivlsomt, men det er en Side af Spørgsmaalet, som jeg ikke skal komme nærmere ind paa, da her kun skal berøres disse Stoffers Forhold overfor Gødnings- og Foderstofloven.

Brændt Kalk CaO er, som det vil vides, et Stof, der fremstilles ved at brænde — d. v. s. opvarme meget stærkt — i særegne Ovne raa Kalksten, hvis kulsure Kalk mister Kulsyren, saa at Calciumiltet bliver tilbage som brændt Kalk. 100 Dele kulsur Kalk giver 56 Dele brændt Kalk og 44 Dele Kulsyre, der gaar bort i Luftform. Brændt Kalk omdannes ved Tilførsel af Vand til Kalkhydrat, »læsket Kalk«, som kendes fra det daglige Liv. Ved at tilsuge Kulsyre fra Luften omdannes saavel brændt Kalk som læsket Kalk atter til kulsur Kalk. En saadan helt eller delvis omdannet brændt Kalk kaldes i det daglige Liv Melkalk. I Melkalk er Kalken dels til Stede som kulsur Kalk, dels som Kalkhydrat, der i Løbet af kort Tid vil blive til kulsur Kalk. Omdannelsen af brændt Kalk til læsket Kalk og kulsur Kalk foregaar saa hurtigt, at pulveriseret brændt Kalk i Løbet af blot faa Dage ved at hængeligge i Luften, selv under Tag, er blevet for en stor Del omdannet til en Blanding af læsket Kalk og kulsur Kalk. Da Hastigheden, hvormed denne Omdannelse skrider frem, er af-

hængig af ydre Omstændigheder, saasom Luftens Fugtighedsgrad, Kalkens Art og Finhed, Brændingens Heftighed, kan absolut ingen Forhandler garantere det nøjagtige Indhold af Kalk (Ca O) i brændt Kalk, der blot har henligget nogle Dage. Der er naturligvis ingen Hindring for som hidtil at sælge brændt Kalk, der i større eller mindre Grad er omdannet til Melkalk, men et Stof af ubestemt og fra Tid til anden veksellende Sammensætning kan ikke komme ind under Gødningslovens Bestemmelser, der forudsætter, at man kan angive Stoffets Sammensætning og ved Analyse i Modtagelsesøjeblikket kontrollere denne Sammensætning, der er opgivet, som Stoffet var Maaneder eller maaske Aar i Forvejen. Brændt Kalk maa i saa Henseende siges at dele Skæbne med andre i og for sig gode Gødningsstoffer, saasom ikke tørrede Fækalier*), Staldgødning, til Dels Mergel m. m., hvis Sammensætning er varierende**), saa at Sammensætningen af en Prøve, udtaget paa ét Tidspunkt, ikke kan stemme med Sammensætningen af en Prøve, udtaget paa et andet Tidspunkt eller paa et andet Sted af Beholdningen.

Naar Landbruget i de førnævnte ganske specielle Tilfælde har ønsket det, har det altid fra solide Forhandlere kunnet faa brændt Kalk og Melkalk af en saadan Sammensætning, at der ikke er fremkommen Klager derover, selv om Stoffet ikke har været kontrolleret paa den i Gødningsloven foreskrevne Maade for almindelig Gødningskalk. Men i den nyeste Tid, hvor Begæret efter Kalk til Gødning er steget, har der fra visse Forhandlers Side været gjort en Del Anstrengelser for at forcere Salget af helt eller halvbrændt Kalk som Gødningskalk. I de af mig kendte Tilfælde er det øjensynligt, at den foretagne Brænding er udført for at kunne putte Køberne Blaar i Øjnene med Hensyn til Kalkens virkelige Sammensætning. Som et Eksempel, der ikke er grebet helt ud af Luften, skal jeg anføre følgende: En Forretning køber en Del uren Afrømningskalk, der indeholder i tør Tilstand:

40 p C t. Urenheder og 60 p C t. kulsur Kalk.

Blev dette Stof tilstrækkelig tørret og findelt, er der selvfølgelig ingen Tvivl om, at det er ret anvendeligt som Gødning, selv om Betegnelsen burde være ikke Gødnings-

*) Handel med Poudrette kommer derimod ind under Loven da det er et Stof af konstant Sammensætning.

**) Mergels Sammensætning er varierende i den Forstand at Prøve af et Lag ikke behøver at vise samme Kalkindhold som Prøve af et ganske nærliggende Lag.

kalk, men Mergel, og Prisen rette sig derefter. Skal Stoffet sælges, som Gødningsloven paabyder, med de Fordele for Køberne, som samme Lov tilsiger, maa Garantien altsaa lyde — da 60 Dele kulsur Kalk indeholder 33.6 Dele Kalk (Ca O) —:

33.6 pCt. Kalk, til Stede som kulsur Kalk.

Underkastes Stoffet en Brænding, hvorved Kulsyren gaar bort, vil det nu indeholde 40 Dele Urenheder og 33.6 Dele Kalk (Ca O). Sælgeren har altsaa nu en Vare at udbyde med 54.3 pCt. Urenheder og 45.7 pCt. Kalk (Ca O).

Skønt dette Stof naturligvis meget vel kan bruges som Kalkgødning, er det sikkert ikke let at sælge som saadan, naar man vil bekende Sandheden og oplyse Køberne om, at over Halvdelen er Ler og Sand, da man let fra de forskellige større Kalkværker her i Landet kan faa brændt Kalk med et Indhold af over 90 pCt. Kalk (Ca O). Dertil kommer, at en meget betydelig Del af Kalken ved denne Brændingsproces er bleven uopløselig eller i alt Fald meget vanskeligere opløselig for Jordbunden, da den ved Brændingen er bleven bunden til Kiselsyre og Aluminiumilte som et ved almindelig Cement meget nærstaaende Stof. Men Sælgerne tager sig ogsaa vel i Vare for at oplyse Køberne om Stoffets virkelige Art, et lille kemisk Fif bringer let ud over denne Vanskelighed. Man siger blot, 45.7 pCt. Kalk (Ca O) svarer til 81.6 pCt. kulsur Kalk, hvad der ganske vist er uimodsigelig rigtigt, men blot ikke kan anvendes paa det foreliggende Stof, der indeholder 54 pCt. Urenheder. I en Haandevending har Sælgeren altsaa ved denne Beregning reduceret Urenhederne til mindre end det halve, da Køberne jo maa tro, at et Stof, der indeholder over 80 pCt. kulsur Kalk, ikke kan indeholde 20 pCt. Urenheder. At Sælgeren nok skal vide at tage Betaling baade for de imaginære 81 pCt. kulsur Kalk og for den ret bekostelige Brænding og tilmed give det Udseende af, at hans meget ringe Vare, der er lavet af et tarveligt Raaprodukt, er bedre end alt andet, er en Selvfølge. Dette opnaas altsammen ved at erstatte Angivelsen af Stoffets Indhold, saaledes som den skal lyde i Følge Ministeriets ovenomtalte Bekendtgørelse, med et hjemmelavet Udtryk for Indholdet af Værdistoffet, nemlig Kalk, svarende til 80 pCt. kulsur Kalk. Heldigvis kan dog en saadan lille Omskrivning formentlig rammes ret godt af Lovens Haand, selv om Omskrivningen ved første Øjekast ser nok saa uskyldig og ubetydelig ud for en ikke sagkyndig.

Et ret interessant Tilfælde med Forbrænding af

Sække, hvori der havde været Chilisalpeter, og som nok kan mane til Forsigtighed, blev berettet mig fra Forsøgsleder *H. A. B. Vestergaard* ved Abed Planteavlsstation. Jeg skal gengive den originale, meget nøjagtige, Beretning ordret: »Hos en større Landmand i Nærheden blev der i Maj læsset ca. 10 Sække Chilisalpeter paa en Vogn, og efter nogle Dages Forløb blev Indholdet udsaaet paa en Sæk nær, og med denne og de tomme Sække kørte Karlen, der havde besørget Arbejdet hjemad, ca. 600 Alen og vel nok i let Trav. Da Vognen havde naaet Gaarden og lige skulde køre ind, eksploderede Salpeteret. Alle de tomme Sække, der laa i Vognen, blussede op i et Nu, og Sækken, hvori det sidste Salpeter var, brændte helt op, men Salpeteret brændte kun delvis. Spørgsmaalet er nu, hvad Aarsagen til dette mærkelige — og i det paagældende Tilfælde yderst farlige — Forhold kan have været? Eksplosionen foregik nær Straatag, og det skyldes nærmest et rent Tilfælde, at der kom Folk til i det afgørende Øjeblik og fik de af Ilden og Røgen forskræmte Heste standsede. Luen og Røgen fra Eksplosionen slog højt til Vejrs«

Sagen er fra et kemisk Synspunkt ikke vanskelig at forklare. Chilisalpeter, hvoraf i Reglen 95 pCt. er Natriumnitrat, NaNO_3 , indeholder over 50 pCt. bunden Ilt. Ved at blandes sammen med let antændeligt organiske Stoffer, saasom Yutefiber, hvoraf Salpetersække er lavet, skal der kun en Gnist eller en forholdsvis ringe Opvarmning til, før at Salpeteret under eksplosionslignende Forbrændingsfænomener afgiver Iltten til det letforbrændelige organiske Stof. Enhver kan let gøre Forsøget efter, naar et Stykke af en saadan Sæk dyppes i en stærk Salpeteropløsning og tørres godt. En brændende Cigar, der holdes hen til Stoffet, vil øjeblikkelig bevirke Antændelse, ligeledes hvis Stoffet anbringes paa en varm Kakkelovn. Da det benægtes, at Kusken har røget Tobak ved den givne Lejlighed og derved tabt en Gnist paa Salpetersækkene, maa Antændelsen være sket ved, at de tørre salpetergennemtrængte Sække har gnedet op ad en Bolt, en Hjulring eller lignende Metalbeslag, der er blevet varmt ved Vognens hurtige Fart.

Naar saadan eksplosionsagtig Forbrænding af Salpetersække ikke før vides at være sket her i Landet, hænger det sammen med andre Forhold hos Salpeteren. Den er nemlig hygroskopisk og vil i fugtigt Vejr suge Fugtighed til sig, men i Tørke og stærk Varme vil den tørre ind, saa at den eksplosionsagtige Forbrænding sammen med let antæn-

deligt Stof nu kan vise sig. Salpeteren kan i sig selv hverken eksplodere eller forbrænde, men kan altsaa sammen med tørt organisk Stof eller med Kul og Svovl som i Krudt danne et hurtigt forbrændende Stof. Chilisalpeter i Sække burde derfor aldrig opbevares paa et Sted, hvor en tilfældig Opvarmning, f. Eks. fra en Skorsten, eller en Gnist kan naa det, og tomme Salpetersække bør udvaskes, inden de hengemmes. Man bør næppe før tænkt paa den store Brandfare, der rummes ved Omgangen med tørt Salpeter.

K a l i g o d n i n g. Vort sydlige Nabolands Eneherredømme paa Verdensmarkedet, hvad Produktionen af Kalisalte angaar, er endnu ganske uanfægtet. Der er i den nyeste geologiske Litteratur anført visse Tegn paa, at det store *Magdeburger Bækken*, hvori de tyske Kalisalte i Slutningen af den palæozoiske og i Begyndelsen af den mesozoiske Tid blev allejrede, strækker Udløbere langt Nord paa op i Holsten og Sønderjylland. Jeg har allerede paa andet Sted for nogle Aar siden hentydet til som en Mulighed, der ikke burde lades ude af Betragtning, at Forekomsten af Kalisalte i Dybet et Stykke op over Landsgrænsen ikke er helt udelukket. En vel udført Dybdeboring til et Par Tusinde Fods Dybde vilde kunne afgøre dette Spørgsmaal. Det vilde ikke være nogen stor Sum for Staten at ofre, og selv om Udbyttet af Boringen med Hensyn til Paavisning af Kalisaltlejer i Danmark i Trekanten mellem Esbjerg—Ribe—Kolding blev negativt, vilde der altid ved en saadan Boring, naar den blev ordenlig udført, blive fremskaffet saa mange Oplysninger om Landets Jordbund og de dybere Lags Beskaffenhed, at det rigelig vilde gengælde de forholdsvis ikke store Udgifter, der vilde gaa med til Boringen.

Foruden Kalisaltene, der endnu kun kan fremskaffes fra de mange tyske Kaliværker i Magdeburgerbækkenet, er der endnu en Kilde til Kaliforbindelser, som *J. G. Forchhammer* for $\frac{3}{4}$ Aarhundrede siden henpegede paa. Det er Kalien i *Feldspat*. Der er i det forløbne lange Tidsrum gjort adskillige, om end ikke meget energiske Forsøg paa Udnyttelse af Kalien i dette fuldstændig uudtømmelige Kaliforraadskammer. Alle Kalisalte i Planterne i den danske Jordbund stammer oprindeligt næsten udelukkende fra *Feldspatens* Forvitring, og det ligger jo ret nær at søge til *Feldspat* eller *feldspatrig Granit*, naar man vil have Kaliforbindelser. At udtrække Kali af Granit ad kemisk Vej er for saa vidt en let Sag; det er noget, enhver Kemiker, der beskæftiger sig med Silikatanalyser, jævnligen foretager. Men at gøre denne Proces øko-

nomisk lønnende er hidtil en uløst Opgave. Efter de nyeste Efterretninger i de tekniske Tidsskrifter synes Spørgsmaalet dog nu paa forskellige Steder at være nær ved sin Løsning. I de forenede Stater, skriver en Korrespondent til det tyske »Zeitschrift für angewandte Chemie«, hersker der en fuldstændig Kalifeber; hver eneste Uge dukker der Projekter op, der gaar ud paa at berøve Tyskland den herskende Stilling paa Verdensmarkedet med Hensyn til Produktionen af Kalisalte. I Hollofield i Staten Maryland skal der være opdaget et Kalieleje, som foreløbig er forfulgt over en Strækning af over 2000 Hektarer og indeholder Salte med 25 pCt. Kali. I Følge andre Efterretninger er det i Kanada lykkedes praktisk at løse Spørgsmaalet om Kaliudvinding af Feldspat. Der skal allerede være sikret flere Millioner Dollars til Anlægget af en Fabrik. Fremtiden vil vise, om der kommer noget ud af disse Bestræbelser. Kunde der findes en billig Maade til at fremstille Kalisalte af Granit og lignende kaliholdige Stenarter, vilde det ogsaa for det danske Landbrug være af megen Betydning.

(Slattes.)

Storbritanniens og Irlands Indførsel af Landbrugsprodukter i 1911.

Der indførtes til Bretland i Fjor og i Forfjor:

Af	1911. Mill. £	1910. Mill. £
Korn og Mel til en Værdi af	75.8	77.3
Levende Kvæg og Faar — — —	3.9	4.0
Al Slags Kød — — —	45.8	44.9
Smør — — —	24.6	24.5
Ost — — —	7.1	6.8
Æg — — —	8.0	7.3
Ialt . . .	165.2	164.8

Den samlede Indførselsværdi af disse Fødemidler var alt-saa i Fjor ca. 3000 Mill. Kr. eller paa det nærmeste omtrent af samme Størrelse som i Aarene 1909 og 10.

Medregner man kondenseret Mælk, Frugt og Grøntsager, Humle, Fedt og Margarine under Gruppen »Landbrugsprodukter«, vokser den samlede Indførselsværdi af disse til ca. 184.3 Mill. £ imod 189.5 Mill. £ i 1910 (ca. 3,350 Mill. Kr. mod ca. 3,450 Mill. Kr.).

For Danmarks tre store Udførselsartikler til Storbritannien stiller Forholdet sig saaledes:

Af Smør indførtes der:

Fra	1909. Cwts.	1910. Cwts.	1911. Cwts.
Rusland	601,712	584,040	638,284
Sverige	312,142	345,684	360,357
Danmark	1,764,027	1,726,091	1,707,178
Nederlandene	148,567	154,537	104,655
Frankrig	413,306	361,249	171,080
Amerikas foren. Stater .	693	756	23,316
Australien og Ny Zeland	663,200	1,001,767	1,150,845
Kanada	22,522	16,805	61,936
Argentina	73,553	65,944	24,209
Andre Lande	63,090	68,666	61,096
Ialt . . .	4,062,812	4,325,539	4,302,956

Den samlede Indførsel fra Udlandet og Kolonierne var altsaa i Fjor en Ubetydelighed mindre end i 1910, men Importværdien var et Par Millioner Kr. højere, hvad der vel skyldes Efteraarets høje Priser. Tabellen viser, hvilke Lande der har forøget og hvilke der har formindsket deres Tilførsler. Danmark hører til de sidste; vor Udførsel i almindelig Emballage er gaaet tilbage med et Par Mill. kg. Men i 1911 sendte vi ca. 4 Mill. kg Smør til Tyskland og ca. 2 Mill. kg til Østrig mod henholdsvis $2\frac{2}{3}$ Mill. kg og $\frac{3}{4}$ Mill. kg i 1910, saaledes at vor samlede Smørudførsel i Fjor var lidt større end Aaret forud. Dertil kommer, at den Smørmængde, der indeholdtes i vor udførte Fløde og Mælk, kan anslaaes til godt 7 Mill. kg i 1911 mod lidt over $5\frac{1}{2}$ Mill. kg i 1910, saaledes at den samlede Udførsel fra Mejeribruget i 1911 blev forøget med en Smørmængde, der kan anslaaes til godt 2 Mill. kg.

I Fjor gik godt 15 pCt. af vor samlede Eksport fra Mejeribruget til andre Lande end Storbritannien; for nogle Aar siden var den tilsvarende Andel for andre Lande kun 5 pCt. *)

Af Storbritanniens Indførsel af Smør og Margarine kommer i de senere Aar gennemsnitlig ca. $17\frac{1}{2}$ pCt. fra britiske Besiddelser, $2\frac{1}{2}$ pCt. fra fremmede oversøiske Lande og 80 pCt. fra europæiske Stater. **)

Gennemsnitsværdien af alt det indførte Smør var i Fjor 114 sh. 4 d. pr. cwt. mod 113 sh. 3 d. i 1910.

Indførselen af Bacon udgjorde:

	1909.	1910.	1911.
Fra	Cwts.	Cwts.	Cwts.
Danmark	1,809,745	1,794,416	2,122,087
Amerikas foren. Stater .	2,189,053	1,306,921	1,817,835
Kanada	443,386	411,935	615,807
Andre Lande	183,279	350,117	313,009
Ialt	4,625,463	3,863,389	4,868,738

De usædvanlig høje Flæskepriser i 1909 og 1910 har selvfølgelig opmuntret til forøget Produktion i alle flæskeprodu-

*) Jvnfr. »Statistiske Efterretninger«, 1912, Nr. 1.

**) For Osteimportens Vedkommende er Forholdet det omvendte, idet 80 pCt. kommer fra britiske Besiddelser, 5 pCt. fra fremmede oversøiske Lande og kun 15 pCt. fra Evropa.

cerende Lande, og Indførselen til England er da ogsaa stegen stærkt. Saaledes fra Danmark, men Aaret har ikke været de danske Producenter gunstigt. I den første Halvdel af Aaret var Priserne høje for Smaagrise, men da de blev tjenlige, var Flæskepriserne lave og Kornpriserne høje. Der blev da, uheldigvis, i Efteraaret foretaget store Slagtninger af Søer af Frygt for yderligere Prisfald, og Priserne trykkedes yderligere herved. Ogsaa andre Lande forcerede Udskibningerne, saaledes Amerika, hvor Frygten for Svinekolera bidrog sit til at forøge Slagtningerne. Udførselen fra Fristaterne kulminerede i 1901, derefter aftog den stærkt til 1911, da den altsaa gik op. Men Sandsynligheden taler unægtelig for, at baade Fristaternes og Kanadas Flæskeudførsel i de kommende Aar atter vil aftage, da Indlandets stærkt voksende Forbrug i stigende Grad vil lægge Beslag paa den hjemlige Produktion.

De senere Aars Stigning i Flæskeindførselen fra »andre Lande« er vel i Fjor afløst af en lille Tilbagegang, men som Hr. *Faber* oplyste i Tidsskriftets første Hefte, er engelske Kapitaller i voksende Grad blevne engagerede i Baconfabriker i Rusland, Sibirien og Kina, hvorfor en fortsat Stigning er at vente. Denne vil vel nok kunne paavirke Prisen paa dansk Flæsk, og for at imødegaa Faren herfor gælder det om, som Hr. *Faber* paa viser, at fortsætte Arbejdet med at forbedre Svineracen og Flæskets Tilberedning paa Slagterierne. *)

Den beregnede Gennemsnitsværdi af alt det indførte Flæsk var 59 sh. 5 d. pr. cwt. mod 69 sh. 4 d. i 1910.

Tilførselen af Æg udgjorde:

	1909.	1910.	1911.
Fra	St. Hundr.	St. Hundr.	St. Hundr.
Rusland	8,154,635	9,217,586	10,041,888
Danmark	3,428,200	3,647,139	3,992,986
Tyskland	612,817	507,307	577,545
Frankrig	1,047,850	907,599	652,036
Italien	875,758	746,841	771,107
Ostrig-Ungarn	1,300,246	1,370,121	1,022,554
Nederlandene	615,669	592,821	607,364
Andre Lande	1,675,256	1,354,723	1,392,415
Ialt	17,710,431	18,344,137	19,057,895

*) Af det til England indførte Svinekød (pork, bacon, hams) kommer ikke engang 10 pCt. fra de britiske Besiddelser.

Tabellen viser, at Indførselen fra Rusland stadig er stærkt stigende og nu udgør over 50 pCt. af Storbritanniens Ægimport. Rubriken »andre Lande« omfatter Ægypten, Marokko, Kanada og Sverige. I tidligere Opgørelser var Kanada opført for sig, medens Nederlandene henførtes til »andre Lande«. Den Forandring, der altsaa er sket, har selvfølgelig sin Grund i, at Nederlandenes Ægudførsel i Løbet af kun faa Aar er vokset betydeligt, medens Kanadas nu er saa ubetydelig, at den er uden praktisk Betydning.

Gennemsnitsprisen for de indførte Æg var 8 sh. 4 d. pr. st. Hundrede mod 7 sh. 11½ d. i 1910.

Værdien af Danmarks Tilførsler af Smør, Flæsk og Æg er angivet til:

	1909.	1910.	1911.
	£	£	£
Smør	10,233,370	10,208,192	10,509,137
Flæsk	5,801,382	6,341,726	6,690,937
Æg	1,698,329	1,732,107	2,030,607
Ialt	17,733,081	18,282,025	19,230,681

Disse 3 Produkters samlede Indførselsværdi var altsaa i 1909 ca. 322 Mill. Kr., i 1910 ca. 332 Mill. Kr. og i Fjor ca. 350 Mill. Kr.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Bibliotek. *)

Forøgelse i November og December 1911.

- Andrews*: Marketing grain and live stock in the pacific coast region. Washington 1911. 94 S.
- Armsby and Fries*: The influence of type and of age upon the utilization of feed by cattle. Washington 1911. 245 S.
- Aftwell*: Le coton Argentin. Buenos Aires 1911. 11 S.
- Braun*: Die Genossenschaften für rationelle Schweinezucht im Amtsbezirk Neu-Ulm. München 1911. 38 S.
- Breitenbach*: Die Bestimmung der Drain-Entfernung auf Grund der Hygroskopizität des Bodens. Königsberg 1911. 48 S.
- Bruchholz*: Ueber den Einfluss der Einführung von Jungviehdauerweiden auf den Brotrucht- und Kartoffelbau, sowie den Reinertrag des mitteldeutschen bäuerlichen Wirtschaftsbetriebes. Pirna 1911. 168 S.
- Carleton*: Winter emmer. Washington 1911. 24 S.
- Cook and Meade*: Arrangements of parts in the cotton plant. Washington 1911. 26 S.
- Denkschrift über die Verhandlungen im Deutschen Landwirtschafts-Rate und aus der öffentlichen Versammlung des Vereins für Moorkultur im Deutschen Reiche, im Februar 1911. Berlin 1911. 93 S.
- Feilitzen*: Etwas über die Moore Schwedens sowie ihre Bedeutung für Landwirtschaft und Technik. Stassfurt 1911. 11 S.
- Franz*: Beiträge zur Sortensystematik bei Weizen. Giessen 1911. 82 S.
- Gerlich*: Die Preisbildung und Preisentwicklung für Vieh und Fleisch am Berliner Markte. Altenburg 1911. 159 S.
- Halpin and Ocock*: Poultry house construction. Madison 1911. 32 S.
- Handlexikon, Biochemisches. Herausgeg. von *Abderhalden*. 1—7. Berlin 1909—11. [Til Benyttelse i Bibliotekets Læsesal.]
- Hansson*: Några kraft- och hälsofoder, deras sammansättning och fodervärde. Stockholm 1911. 16 S.
- Fodervärdet hos potatisflingor, gråstärkelse, köttfodermjöl, torr och fuktad majs samt kornskalmjöl. Stockholm 1911. 50 S.
- Harvesting. 2. ed. Sydney 1911. 39 S.

*) Landmænd og Personer uden for København vil som Regel kunne faa Bøger direkte tilsendte fra Biblioteket mod Indsendelse af Kvittering (1 for hvert Skrift) og mod Betaling af Bibliotekets Udlæg til Frimærker samtidig med Tilbagesendelsen, som maa finde Sted i forsvarlig Indpakning inden 1 Maaned efter Laanet.

- Heering und Grimme*: Untersuchungen über die Weideverhältnisse in Deutsch-Südwestafrika (Futterpflanzen und Bodenproben). Berlin 1911. 143 S.
- Hinrichs*: Grossbäuerliche Geest- und Fettweidenwirtschaft in Ditmarschen. Jena 1911. 80 S.
- Jardine*: Coyote-proof inclosures with range lambing grounds. Washington 1911. 32 S.
- Johnson*: County schools of agriculture and domestic economy in Wisconsin. Madison 1911. 24 S.
- Jørgensen*: Les beurres exportés du Danemark. U. St. 1911. 19 S.
- Kraus*: Leguminous crops for Hawaii. Washington 1911. 30 S.
- Lee*: Fattening poultry. Washington 1911. 60 S.
- Lottmann*: Beiträge zur Frage der Urbarmachung von Moorflächen. Emden 1911. 69 S.
- Manolescu*: Das landwirtschaftliche Pachtwesen Rumäniens. Jena 1911. 88 S.
- Marsh*: The Hawaiian beet webworm. Washington 1911. 14 S.
- Pöschl*: Einführung in die Kolloidchemie. 3. Aufl. Berlin 1911. 80 S.
- Poultry keeping, Practical. Edmonton 1911. 79 S.
- Rhodin*: Om utrotande af åkerogräs genom järnvitriol och karbidkväve. Stockholm 1911. 15 S.
- Jämnförande försök å experimentalfället under de sistförflutna 8 åren med stallgödsel beredd med olika strömedel. Stockholm 1911. 11 S.
- Rosengren*: Undersökning öfver orsaken til s. k. jäst smak hos smöret. Stockholm 1911. 12 S.
- Scholz*: Ueber die Beziehungen des Wachstumsverlaufes zur Leistung bei vier Gerstesorten. Brünn 1911. 80 S.
- Schulze*: Leistung und Geldwert des Stalldüngers nach den Ergebnissen von 8 Feldversuchen je 4-jähriger Dauer. Berlin 1911. 333 S.
- Söderbaum*: Om bestämning af torrsubstansen i rotfrukter. Stockholm 1911. 11 S.
- Thompson*: The housing and yarding of laying hens. Sydney 1911. 13 S.
- Tower*: Bee keeping in Porto Rico. San Juan 1911. 31 S.
- Use of concrete on the farm. Washington 1911. 23 S.
- Warren*: Tidal marshes and their reclamation. Washington 1911. 97 S.
- Werner*: Die Rinderzucht. 3. Aufl. Berlin 1912. 756 S. 128 Tvl.
- Whitaker*: The milk supply of Chicago and Washington. Washington 1911. 40 S.
- Woodward*: Land drainage by means of pumps. Washington 1911. 44 S.

Mindre Meddelelser.

Foredrag i Landhusholdningsselskabet. Foruden det af Direktør *G. E. Qvistgaard* den 24. Januar holdte Foredrag om »Spejderbevægelsen og dens Betydning for Landbruget« er der fastsat følgende Foredrag i Vinteren 1912:

Onsdagen den 7. Februar. Forstander *J. Brink-Lassen*: Fødringsspørgsmaalet.

Onsdagen den 21. Februar. Godsejer *Harald Branth*: Landbrugets Vilkaar for 25 Aar siden og indtil nu.

Onsdagen den 6. Marts. Grosserer *G. Hage*: Om Frøhandel.

Onsdagen den 20. Marts. Professor, Dr. phil. *F. Kolpin Ravn*: Svampeangreb paa Landbrugsplanter i 1911 og Fru mag. scient. *S. Rostrup*: Insektangreb paa Landbrugsplanter i 1911.

Onsdagen den 27. Marts. Det danske Hedeselskabs Kommitterede, Skovrider *Chr. Dalgas*: Hedeselskabets Forhold til Landbruget.

Kødproduktionen i Kanada. Regerings-Direktøren for Kanadas Husdyrbrug har fornylig udsendt en Beretning, i hvilken han paaviser, at Kanadas Produktion af al Slags Kød ikke kan holde Skridt med Efterspørgselen; Kødudførselen er derfor ikke blot formindsket, men viser utvetydige Tegn paa, at den yderligere vil gaa tilbage. Produktionen er nu utilstrækkelig til Landets Forsyning, og der finder en regelmæssig Indførsel af Kød Sted fra Fristaterne, Argentina, Venezuela og Ny Zeland. Grundene til det i Løbet af forholdsvis faa Aar indtraadte Omslag er navnlig to: den stærke Tilvækst i Bybefolkningen, der atter staar i Forbindelse med Industriens og Handelens rivende Udvikling, og det voksende Kødforbrug pr. Individ, der skyldes Befolkningens stigende Velstand.

(*Agricult. Gazette.*)

Landbrugsstuderende ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. I de sidste 5 Aar er der indskrevet 290 Landbrugsstuderende ved Højskolen. Følgende Tabel viser, hvor mange af disse der var Sønner af større og mindre Landmænd, af Embedsmænd, Industridrivende o. s. v.

Indskrivningsaar	Større Landbrugere (Godsejere, Proprietærer o. s. v.)	Gaardmænd	Parcellister og Husmænd	Embedsmænd, Læger	Handlende og Industridrivende	Folk i andre Livsstillinger	Ialt
1907.....	5	30	7	7	1	6	56
1908.....	4	31	3	7	11	5	61
1909.....	5	21	8	1	4	9	48
1910.....	8	22	13	3	6	11	63
1911.....	4	27	12	4	5	10	62
Ialt...	26	131	43	22	27	41	290

Efter den i Fjor udkomne »Danske Landbrugskandidater, deres Virksomhed og Adresser« anføres endvidere følgende Tal. Der er ialt dimitteret 901 danske Landbrugskandidater (heraf 2 Kvinder). Af disse var:

134	Sønner eller Døtre af Godsejere, Proprietærer, større Forpagtere, Godsinspektører.
352	— — — — Gaardmænd, Gaardbrugere, mindre Forpagtere.
46	— — — — Parcellister og Husmænd,
55	— — — — »Landmænd« (form. mindre Jordbrugere).
115	— — — — Embedsmænd.
99	— — — — Handlende og Industridrivende.
100	— — — — Mænd i andre Livsstillinger eller hvis Livsstilling er ubekendt.

Udførselen af Avlsdyr fra Storbritannien i 1911 viser en betydelig Tilbagegang, sammenlignet med det foregaaende Aar. Af Hornkvæg udførtes 2606 Stkr. til en Gennemsnitspris af 7—800 Kr. De Forenede Stater og Argentina var Hovedkøberne. Af Faar og Lam var Eksporten 2728 Stkr. til en gennemsnitlig Pris af ca. 200 Kr. De fleste gik til de For-

enede Stater, Tyskland, Argentina og Kanada. Af Svin udførtes 558 Stkr. til en Middelpris af ca. 225 Kr. Endelig beløb Hesteudførselen sig til 64195 Stkr., men ser man bort fra Udførselen til Nederlandene og Belgien, der køber Hestene for at bruge dem i Befolkningens Ernæring, var Udførselen 9873 Stkr. til en Middelpris af 12—1300 Kr.

Den samlede Udførselsværdi var ca. 15 Mill. Kr., hvilket Beløb ikke imponerer ved sin Størrelse, naar man erindrer, at de engelske Avlsdyr er Verdens mest efterspurgte og højest betalte.

Af andre Landbrugsprodukter udførtes bl. a.:

Af Uld	for ca. 1.6 Mill. £
- Huder og Skind	- - 1.7 — -
- Gødningsstoffer	- - 5.5 — -
- Oliekager	- - 0.7 — -
- Landbrugsmaskiner	- - 1.2 — -
